

ליקוטי אמרים

פרק לר

תמא

האבות הן הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו – הובא גם לעיל פכ"ג. בביטול הנ"ל: בפרק הקודם. העולה על כולנה: ע"ד לשון הכתוב – משלי לא, כט.

פרק לר והנה מודעת זאת שהאבות הן הן המרכבה שכל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפי' שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים בביטול הנ"ל ליחודו ית' ואחריהם כל הנביאים כל אחד לפי מדרגת נשמתו והשגתו ומדרגת משרע"ה היא העולה על כולנה שאמרו עליו שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ומעין זה זכו ישראל

עליו שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ומעין זה זכו ישראל במעמד הר סיני רק שלא יכלו לסכול כמאמר רז"ל שעל כל דיבור פרחא נשמתן: משמע לכאורה שבמשה לא הוצרך להיות „פרחה נשמתו“ (כמו שלא פרחא נשמתו כשהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו). וכן מפורש בלקו"ת⁹.

אבל מכיון שאי-אפשר לומר שבמשה רבינו הי' חסר העילוי ד„טל תחיי“ (שעל-ידו החזיר הקב"ה את נשמתן של ישראל לאחר שפרחה) – י"ל שבשביל הגילוי דמתן-תורה, „פנים בפנים“ (שעכצ"ל שהוא למעלה מהגילוי ד"שכינה מדברת מתוך גרונו" – כפשוט גודל החילוק בין „שכינה“ ל„פנים בפנים“¹⁰), הוצרך להיות „פרחה נשמתו“ גם במשה. ועצ"ע.

(כ"ק אדמו"ר⁹)

שאמרו עליו שכינה מדברת מתוך גרונו: הובא גם באגה"ק סכ"ה.

בח"ג רלב, א: „שכינה מדבר על פומי“¹¹. ועיין גם זח"ג ז, א¹⁰.

ועיין „אוצר דברי חכמים ופתגמיהם“ להרב אהרן היימאן¹¹.

(כ"ק אדמו"ר¹²)

שכינה מדברת מתוך גרונו של משה: היינו שביטול גרונו של משה לשכינה הי' באותו אופן כמו ביטול גרונו של אדם לדיבורו שלו.

(כ"ק אדמו"ר¹³)

9 תו"מ סה"מ ח"א ע' שמו הערה 75. לקו"ש חכ"ח ע' 13 הערה 56. 10 ושם – בפירושו „משה מפי עצמו אמרו“: „מפי הוא קול דאחיד ביי“ (וראה גם הנסמן בנצו"ו שם). 11 ושם – שלשון זה „שכינה מדברת מתוך גרונו של משה“ לא נמצא לא בש"ס ולא במדרשים, ומציין כמה מקומות שבהם נאמר תוכן זה. וראה גם המצויין בלקו"ש ח"ד ע' 1087 הערה 5. 12 „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות“. 13 הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק).

פרק לר: ע"פ הידוע שכל הענינים שבספר התניא הם בדיוק – י"ל שמספר הפרק רומז לענין „דל“, רמז לענין נתינת הצדקה המדובר בפרק זה.

(כ"ק אדמו"ר¹)

האבות הן הן המרכבה .. לא הפסיקו אפי' שעה אחת: ובמק"א² מפרט ומפרש שהיו „בחי' מרכבה בכל מעשיהם אפילו בשיתנם“.

(כ"ק אדמו"ר³)

האבות הן הן המרכבה שכל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפי' שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים בביטול הנ"ל ליחודו ית' .. ולכן אחר שיעמיק האדם מחשבתו בענין ביטול הנ"ל כפי יכלתו וזאת ישיב אל לבו כי מהיות קמן שכלי ושרש נשמתו מהכיל להיות מרכבה ומשכן ליחודו ית' באמת לאמיתו .. אי לזאת אעשה לו משכן ומכון לשבתו כו': מזה מוכן שמה שאבות העולם, „לא הפסיקו אפי' שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים“ – אין הכוונה להתקשרות במחשבה דיבור ומעשה בלבד (שהו"ע עשיית „משכן ומכון לשבתו“, השייך גם בכל אדם – גם מי ששכלו ושרש נשמתו קטן מהכיל „להיות מרכבה ומשכן ליחודו ית' באמת לאמיתו“ כמו האבות), אלא להתקשרות שלמעלה מבחי' מחדו"מ⁴.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁵)

מדרגת משרע"ה היא העולה על כולנה שאמרו

1 תו"מ חל"ו ע' 240. 2 מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקמ. 3 לקו"ש חל"ה ע' 102. 4 ראה גם תו"א תשא פו, ד: „שלא יהי' לו מחדו"מ כלל, רק בטלים בא' שהוא למעלה מן המחשבה כו" – שלכאורה לשון זה אינו מבואר כלל, אלא המכוון הוא ע"ד המבואר כאן, שההתקשרות היא למעלה מבחי' מחדו"מ. 5 אוה"ת תשא ע' א'תתקכ. 6 במדבר יד, א – ע"פ ויקיר בתחלתו. וראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתקלא. 7 ואתחנן ה. ד. 8 וגם בלקו"ת שם מדובר (רק בגילוי או"א"ס שבחכמה עי"ש), ולא הגילוי ד"פנים בפנים", פנימיות ועצמות או"א"ס כ"ה.

במעמד הר סיני רק שלא יכלו לסבול כמאמר רז"ל
שעל כל דיבור פרוחה נשמתן כו' שהוא ענין ביטול
במציאות הנ"ל לכן מיד אמר להם לעשות לו משכן

שעל כל דיבור פרוחה נשמתן:
שבת פה, ב. שמו"ר פכ"ט, ד.
שהש"ר פ"ה, טז [ג].

המשכן) קודמות לפרשת תשא (שבה מסופר אודות
שבירת הלוחות ונתינת לוחות שניות). וכן הוא בהדיא
בזהר¹⁷ ובראב"ע¹⁸ (ודלא כדעת רש"י¹⁹, שציווי
המשכן נאמר רק למחרת יוהכ"פ, לאחר שנתרצה
הקב"ה על חטא העגל ואמר, «סלחתי כדברך»²⁰).

יתרה מזו: מדברי אדה"ז מוכח (שלא רק ציווי
הקב"ה למשה, אלא) גם אמירת הציווי (פרשיות
תרומה ותצוה) לישראל היתה מיד לאחר מ"ת, «מיד
אמר להם כו'», דכיון שהביטול ד"פרחה נשמתן" הי'
בבנ"י, הרי גם הציווי על עשיית המשכן שבהמשך
לזה («שעל כל דיבור פרוחה נשמתן .. לכן מיד אמר
להם לעשות לו משכן») הוצרך להיאמר מיד לבנ"י.

ולכאורה אתי כדעת הזהר²¹ שגם נדבת המשכן היתה
לפני חטא העגל (ולא שרק האמירה לישראל היתה
מיד לאחר מ"ת, אבל נדבת המשכן היתה לאחר
חטא העגל) – דכיון שבמ"ת, «פרחה נשמתן», בודאי
לא היו יכולים להמתין, אלא הביאו את הנדבות
למשכן מיד לאחר שנאמר להם הציווי.

(כ"ק אדמו"ר²²)

למה לא נתנו מריבוי הזהב שהי' ברשותם (הן מביזת מצרים –
כמ"ש (בא יב, לה'לו), וישאלו גו' כלי זהב גו' וינצלו את מצרים»,
ועוד יותר – מביזת הים, כמסופר במדרישי חז"ל (בכורות ה, ב.
תנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, ג) אודות מספר
החמורים שהוצרך להם כל אחד מישראל כדי לשאת את ה"רכוש
גדול". ומזה מוכח שקודם מעשה העגל נצטוו כבר על עשיית
המשכן, והביאו את כל הזהב לנדבת המשכן, ונשאר להם רק
התכשיטים שעל גופם (שאותם לא נתנו למעשה המשכן, כיון
שהתכשיטים נחשבים כחלק מהאדם עצמו, כמבואר בתו"א (וירא יג,
ג) שהאדם, «מתאחד עם תכשיט זה כאילו הוא מגופו ממש», ואותם
נתנו במעשה העגל]. 22), «מראה מקומות, הגהות והערות
קצרות». לקו"ש חכ"ג ע' 13 הערה 42. תו"מ חנ"ג ע' 86 ואילך.

בזהר ויקהל וכו'. וברא"ם מבאר הוכחת רש"י שאין לומר כן, שאם
כן, איך ידע משה אם נתרצה הקב"ה לישראל על דבר המשכן עד
שצוה אותם על נדבת המשכן, שמא לא נתרצה רק על נתינת הלוחות
.. מפני קיום הדת .. אבל לעשות גם המשכן לשכון בתוכם שהוא חבה
יתירה, לא .. לפיכך חייבו מהו וכו'. ובגו"א מבאר סיום דברי רש"י
«הוקם המשכן באחד בניטן», שזהו הראי' שהי' ציווי המשכן אחר
יום הכפורים .. שדוקא רצה הקב"ה להקימו באחד בניטן .. וא"כ למה
הי' הקב"ה מצוה אותם על מלאכת המשכן קודם י"ז בתמוז .. קודם
חונן, שאף אם יהי' נגמר, לא היו מקימין אותו קודם ר"ח ניטן כו'.

ומעין זה זכו ישראל במעמד הר סיני רק שלא
יכלו לסבול .. לכן מיד אמר להם לעשות לו
משכן .. להשראת שכנינו שהוא גילוי יחודו
ית': צ"ע לפרש שע"י גילוי יחודו ית' במשכן ניתנה
היכולת גם לישראל לסבול הגילוי (מבלי שיתבטלו
במציאות) – שהרי לקמן¹⁴ כותב ש"אח"כ גרם החטא
ונתגשמו הם והעולם עד עת קץ הימין שאז יזדכך
גשמיות הגוף והעולם ויוכלו לקבל גילוי אור ה'
כו'.

(כ"ק אדמו"ר¹⁵)

פרחה נשמתן: כן הובא גם לקמן פל"ו, ובכ"מ.
והוא כבשמו"ר ושהש"ר שם. אבל בשבת שם –
«יצתה נשמתן».

(כ"ק אדמו"ר¹⁶)

לכן מיד אמר להם לעשות לו משכן: עפ"מ
«מיד» (אם תמצוי לומר שלשון זה הוא בדוקא¹⁶),
היינו שתיכף לאחר מתן-תורה (סמוך ללוחות
הראשונות) הי' ציווי המשכן – הרי זה כפשט סדר
הפסוקים, שפרשיות תרומה ותצוה (שבהן נאמר ציווי

14 ספ"ו. 15) «מראה מקומות, הגהות והערות קצרות».
תו"מ תש"נ ח"ג ע' 354 הערה 56. 16) ובאמת אין זה מוכרח,
ד"ל שהכוונה היא רק שזוהי מצוה ראשונה אחר מתן תורה.
17) ח"ב קצה, א (ושם): «בקדמיתא מאת כל איש אשר ידבנו לבו
.. בגין דהוו אינון ערב רב בגווייהו אתמר מאת כל איש אשר
ידבנו לבו לאכללא לון בניייהו דישראל .. לבתר .. אתו אינון
ערב רב ועבדו ית עגלא .. אמר קב"ה מכאן ולהלאה עובדא
דמשכנא לא יהא אלא מסטרא דישראל בלחודייהו וכו'».
18) ר"פ תרומה (ושם): «בעלותו אל ראש ההר דבר לו על דבר
המשכן». 19) תשא לא, יח (עיי"ש בנו"כ). לג, יא. וראה גם
תנחומא תרומה ח. לפרטי הדעות בזה – ראה גם תו"מ חל"ג
ס"ע 253 ואילך. וש"נ. 20) שלה יד, כ. 21) ח"ב רכד, א
[ועיי"ש שמוכיח כן בפשט"מ ממש במעשה העגל (תשא לב, ג)
ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם] – דלכאורה

(* בפרש"י שם: «אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם
לציווי המשכן ימים רבים הי', שהרי ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות
וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל ולמחרת התחילו בנדבת
המשכן וכו'». ובהגהה בחצ"ע: «צ"ע טובא, דלמא הכל כסדר, וציווי
הקב"ה למשה הי' בארבעים ימים הראשונים טרם עשותם העגל,
וקודם רדתו נמהר עשו את העגל, ומשה לא הגיד ציווי המשכן עד
למחרת יום הכפורים שהיו ישראל מרוצים מהקב"ה, וכן הוא בהדיא

ליקוטי אמרים

פרק לר

תמג

משחרב בהמ"ק כו': ברכות ת, א. מכון לשבתו: ע"ד לשון הכתוב – בשלח טו, יז. ביטול הנ"ל: בפרק הקודם. קטן .. מהכיל: ע"ד לשון הכתוב – מלכים א ח, סד.

ובו קדשי הקדשים להשראת שכנתו שהוא גילוי יחודו ית' כמ"ש לקמן ומשחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו משכן ומכון לשבתו הוא יחודו ית' אלא ארבע אמות של הלכה שהוא רצונו ית' וחכמתו המלוכבים בהלכות הערוכות לפנינו ולכן אחר שיעמיק האדם מחשבתו בענין ביטול הנ"ל כפי יכלתו זאת ישיב אל לבו כי מהיות קמן שכלי ושרש נשמתו מהכיל להיות

משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו .. אלא ארבע אמות של הלכה: הוכח ונתבאר בהקדמה לפיה"מ להרמב"ם³⁴. וצע"ק לפירושו, דא"כ למה ענין זה הוא רק משחרב בהמ"ק³⁵.

(כ"ק אדמו"ר¹²⁷)

מהיות קמן שכלי .. מהכיל להיות מרכבה ומשכן ליחודו ית' באמת לאמיתו: אין להסתייע מלשון זה (דמשמע שח"י מרכבה באמת לאמיתו תלוי בהשגת השכל) כדי לפרש שחלק מהעבודה בכח"י מרכבה באמת לאמיתו הוא תכונת הרגשת הרוכב (היינו שמרגיש (רק) הפלאות הרוכב וריחוק ערכו מהשגתו³⁶), וזהו החילוק בין בח"י מרכבה דכל אדם ומה שהאבות הן הן המרכבה³⁷ – כי כמה צ"ע ישנם בזה: (א) במשל אינו כן כלל. (ב) בכ"מ בתניא³⁸, וכן בכמה דרושים, כשמדבר בעבודת המרכבה דהאבות – אינו מזכיר כלל ע"ד ענין ההשגה וההרגשה, אף שמבאר שאר פרטים. (ג) גם במקומות³⁹ שמדבר ע"ד מדריגת האבות בענין ההשגה וההרגשה – מביא זאת בשייכות לענין

אמר להם לעשות לו משכן ובו קדשי הקדשים להשראת שכנתו: עיין ג"כ רמב"ן ר"פ תרומה: ,והנה עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון כו'. וכן הוא ברשב"ם²³.

(כ"ק אדמו"ר¹²⁷)

קדשי הקדשים: שם זה ("קדשי הקדשים", ביו"ד) למקום שלפנים מהפרכת – נמצא בלשון חכמים²⁴, אבל בלשון מקרא²⁵ – "קדשי הקדשים" קאי אקרבנות, ולפנים מהפרכת נקרא בלשון מקרא²⁶ (וגם בש"ס²⁷) "קדש הקדשים" (בלא יו"ד).

בשם "קדש קדשים" (בלא ה"א) – נקראים: מכלי המשכן²⁸; קרבנות²⁹; כהנים³⁰. ורק בדניאל ט, כד נקרא המקום שלפנים מהפרכת (לדעת קצת מפרשים³¹) "קדש קדשים".

(כ"ק אדמו"ר¹²⁷)

כמ"ש לקמן: נראה דקאי על פירוש "השראת השכינה" ("שהוא גילוי יחודו ית'")³², ולפי זה הכוונה להמבואר לקמן פל"ה³³.

(כ"ק אדמו"ר¹²⁷)

מבאר בארוכה, "שכל הנמצאים שתחת גלגל הירח נמצאו בשביל האדם לבדו", ותכלית האדם הוא "הדעת והמעשה .. לצייר בשכלו אמתות הדברים .. להשיג כל מה שאפשר לו להשיג, והמעשה הוא תקון ויושר הדברים הטבעיים .. ותקון המדות כולם", ומסיק ש,הכוונה בבריאת כל מה שיש בתוך העולם ההוא והנפסד אינו אלא איש שלם כולל החכמה והמעשה .. וכשתבונן ותלמד .. אלו שני הענינים .. תדע כי אל נכון אמרו שאין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה". (35) נתבאר בארוכה בלקו"ש חט"ז ע' 193 ואילך. (36) וצע"ק מלקו"ת סד"ה לטוסתי הראשון (שה"ש יא, ג ואילך) והשני (שם יב, ג ואילך). (37) נוסף על החילוק המבואר לעיל ("לקוטי פירושים" פכ"ג ד"ה אברי (הד"י)) – שעבודתם בבחי' מרכבה היתה (א) כל ימימה (ב) ובכל אבריהם (שני ענינים שהם אחד, כמוכון), משא"כ בכל אדם. (38) לעיל פכ"ג. לקמן פל"ט. אגה"ק סכ"ה. (39) בפרקין ולקמן פמ"ו.

(23) תרומה כה, יו"ד (ושם): בשביל הארון שהוא עיקר של ועשו לי מקדש הוצרך לעשות משכן). (24) לדוגמא: מדות פ"ד מ"ה. פ"ה מ"ד. יומא סט, ב. גיטין נו, ב. (25) אמור כא, כב. יחזקאל מב, יג. מד, יג. (26) תרומה כו, לג"לד. ועוד. (27) יומא פ"ה מ"ב. מדות פ"ד מ"ה. ועוד. (28) תצוה כט, לו. ועוד. (29) תשא ל, לו. ועוד. (30) דברי הימים"א כג, יג. (31) ראה מצו"ד לדניאל שם: "ולמשוח קדש קדשים – להיות קדש הקדשים בגדולה מרובה, כי אז יהי גדול כבוד הבית" (ועד"ז פ"י רס"ג: "שיהא גדול כבוד גדולת הבית וכו"). משא"כ לפרש"י שם – "קדש קדשים" קאי על "הארון והמזבחות וכלי הקודש". (32) ולא על ענין השראת השכינה בקדש הקדשים (המבואר לקמן פנ"ג). (33) ושם: "ענין השראת השכינה הוא גילוי אלקותו ית' ואור א"ס ב"ה באיזה דבר, והיינו לומר שאותו דבר נכלל באור ה' ובטל לו במציאות לגמרי, שאז הוא ששורה ומתגלה בו ה' אחד". (34) ושם (ד"ה אחר כן ראה להסתפק)

מרכבה ומשכן ליחודו ית' באמת לאמיתו מאחר דלית מחשבה דילי תפיסא ומשגת בו ית' כלל וכלל שום השגה בעולם ולא שמין מנהו מהשגת האבו' והנביאים אי לזאת אעשה לו משכן ומכון לשבתו הוא העסק בת"ת כפי הפנאי שלי בקביעות עתים ביום ובלילה כדת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה וכמאמר רז"ל אפי' פרק אחד שחרית כו' ובוזה ישמח לבו ויגיל ויתן הודאה על חלקו בשמחה ובטוב לבב על

שמין מנהו: לשון הכתוב – איוב ד, יב. בהלכות תלמוד תורה: רמב"ם הלכות ת"ת פ"א. טושו"ע יו"ד סרמ"ו. שו"ע אדה"ז הלכות ת"ת פ"ב ג. אפי' פרק אחד שחרית כו': מנחות צט, א⁴⁷.

[מג, ב]

וכן מובן הטעם שבכ"מ שמבאר העבודה דבחי' מרכבה אינו מזכיר ע"ד ענין ההשגה – כי אין זה אלא סיבה ודרך אל העבודה.

ורק בפרקין, שרוצה לבאר שלא יתיימש האדם אף שאין ביכולתו לבוא לידי הביטול המבואר בפל"ג ועבודת המרכבה, וא"כ מה עליו לעשות – מפרש הסיבה שלא בא לידי עבודה זו, והיא – כי חסרים אצלו התנאים הקודמים לעבודה זו, כי קטן שכלו ושרש נשמתו כו'; ומסיק, שכשם שאחרי מעמד הר סיני, שגם אז „לא יכלו לסבול" ביטול זה, עשו משכן – כמו"כ גם הוא צריך לעשות „משכן ומכון לשבתו" ע"י קביעות עתים לתורה כו'.

ועד"ז לקמן פמ"ו, שהוצרך לבאר איך אומר הכתוב „אני ה' אלוקיכם" (בדוגמת הנאמר על האבות „אלקי אברהם" וכו') על כאו"א, גם על בור ועם הארץ – מפרש החילוק שביניהם בענין ההשגה וההרגשה כו'. (כ"ק אדמו"ר⁴⁵)

שמיין: פירוש: מעט⁴⁶.

(כ"ק אדמו"ר⁴⁷)

אעשה לו משכן ומכון לשבתו הוא העסק בת"ת כפי הפנאי שלי .. וכמאמר רז"ל אפי' פרק אחד שחרית כו' .. כמסת ידו אשר הרחיב

לאדהאמ"צ ר"פ בשלח. (43) כל הנ"ל מפורש בד"ה להבין מ"ש בלקו"א פכ"ג (מאמרי אדמו"ר הצ"ע תרט"ו ע' סא. ע' סו. ע' רטז ואילך. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שמה ואילך. „תניא בצירוף מ"מ, ליקוט פירושים, שינויי נוסחאות" ע' תמח ואילך) – נאמר בכ"ד טבת תרי"ג* (ומשם – ב„לקוטי פירושים" לעיל פכ"ג ד"ה החיות (הב"י). (44) וכמ"ש בלקו"ת רד"ה והניף הכהן אותם (אמור לו, א). (45) אגרות קודש ח"ב ע' קמא ואילך. (46) מצודת ציון לאיוב שם. (47) ושם: „אפי' לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית כו'".

(* ע"ד מאמר זה חסן אמירתו – ראה בהנשנות במאמרי אדמו"ר הצ"ע שם ע' נט ובסה"מ תרל"ג שם ע' שמו.

אבל לא כשמדבר (באותו פרק גופא) במדריגת העבודה דהאבות⁴¹.

ולכן נראה שיש לחלק כאן בין הסיבה והמסוכב:

עצם ענין בחי' העבודה דמרכבה (בכללות) הוא – ביטול לגבי הרוכב (אף שבאמיתות יש בה מעלה לגבי הרוכב, שלכן מביאה את הרוכב למקום שאינו יכול לבוא בכח עצמו), והביטול הוא לגמרי עד שאין לו רצון בפ"ע כלל (וגם כל אשר לו בטל לגבי הרוכב⁴²), אף שהוא מהות בפ"ע, ולכן אינו אלא ביטול היש – מרכבה תתאה דשרפים חיות ואופנים, או ביטול במציאות – מרכבה עילאה דאבות ונשמות דאצי', וכן אברים הגשמיים המקיימים המצוה (משא"כ המצוה עצמה היא בבחי' יחוד שלמעלה מבחי' ביטול, וכמעלת כלים די"ס דאצי' על נשמות דאצי' המבוארת באגה"ק ס"כ)⁴³.

אמנם, הסיבה והדרך לבוא לידי עבודה זו – הם מצד שורש נשמתו, גודל שכלו והשגתו וכו'.

ועפ"ז לא יקשה מה שבמשל אין ענין זה כלל – כי המשל הוא על עצם בחי' העבודה דמרכבה, ולא על הדרך איך לבוא אלי' (ובמשל אין צורך בסיבות מיוחדות לבוא לביטול זה, כי נמצא הוא בטבע, משא"כ באדם⁴⁴).

(40) בפרקין: „מהיות קטן שכלי .. מהכיל .. מאחר דלית מחשבה דילי תפיסא ומשגת בו ית' כלל וכלל שום השגה בעולם ולא שמין מנהו מהשגת האבות והנביאים". ובפמ"ו: „רק שאין נפשו מרגשת מפני מסך החומר הגופני שלא נזדכך ומחשיך עיני הנפש מראות מראות אלקים כמו האבות וכיוצא בהן שראו עולמם בחייהם". (41) בפרקין: „שהאבות הן הן המרכבה שכל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפי' שעה אחת מלקשר דעתם ונשמתם לרבון העולמים כו'"; בפמ"ו: „שהאבות היו בחי' מרכבה לו ית' ובטלים ונכללים באורו" – ואינו מזכיר השגתם והרגשתם בתור חלק מעבודה זו. (42) סה"מ היש"ת ע' לב (לענין המרכבה דאבות, אבל משטחיות לשונו משמע שבכל בחי' מרכבה כן הוא). וכן משמע בביאורו⁴⁵

ליקוטי אמרים

פרק לר

תמה

אושפזיכך לגבורה: יומא יב, א.
 טוטה לז, א. טהור ידיים
 יוסיף אומץ: לשון הכתוב –
 איוב יז, ט⁵⁸. ומחשבה
 טובה כו': קידושין מ, א – הובא לעיל פט"ז.

שוכה להיות אושפזיכך לגבורה פעמים בכל יום כפי
 העת והפנאי שלו כמסת ידו אשר הרחיב ה' לו: ואם
 ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידיים יוסיף אומץ ומחשבה

וכיון שמדובר במחשבה – הרי מובן בפשטות שאין
 בזה הגבלות כלל, ובמחשבה זו (ש"אם ירחיב ה' לו
 עוד .. יוסיף אומץ") כלולה גם תכלית ההרחבה –
 שמקווה ומתברך שהקב"ה יתן לו, "מידו המלאה
 הפתוחה הקדושה והרחבה"⁵⁰ באופן שלא יהיו לו
 טרדות פרנסה כלל⁵¹, ואזי ילמד תורה במשך כל
 היום. וכיון ש"מחשבה טובה כו'" (מעלה עליו
 הכתוב כאילו עשאה") – נמצא שע"י מחשבה זו ה"ה
 נעשה מכון לשבתו ית' "גם שאר היום כולו"⁵² (כמו
 ע"י נתינת הצדקה שמוזכר לאח"ז).

ועפ"ז יובן הטעם שהפסיק אדה"ז בנקודתיים לפני
 „ואם ירחיב ה' לו עוד כו'" – כי קודם הנקודתיים
 (לגבי „העסק בת"ת .. כפי העת והפנאי שלו") מבואר
 ענין ה"מכון לשבתו" בזמן מסויים ביום (בשעה
 שעוסק בתורה), ולאחר הנקודתיים מוסיף לבאר
 כיצד יהי' האדם מכון לשבתו ית' "גם שאר היום
 כולו" [ובזה מפרט ב' אופנים: (א) בלימוד התורה –
 ע"י המחשבה ש"אם ירחיב ה' לו עוד .. יוסיף אומץ
 כו'", (ב) בעבודת הצדקה, כמבואר בהמשך העניין].⁵³

(כ"ק אדמו"ר⁵⁴)

אושפזיכך: ביומא וסוטה שם – „אושפזיכך" (ולא
 „אושפזיכך"). וכ"ה בשאר המקומות⁵⁵ שזכרה תיבה
 זו (כמצויין בערוך השלם⁵⁶).

(כ"ק אדמו"ר⁵⁷)

מסת: פירוש: די"ט.

(כ"ק אדמו"ר⁵⁸)

מה ילמד כש"ירחיב ה' לו עוד". (53) ובכל אחד משני אופנים
 אלו יש מעלה לגבי חבריו: המעלה בענין ה"מחשבה טובה"
 בלימוד התורה – כי ה"מכון לשבתו" שנעשה ע"י עסק התורה
 הוא באופן נעלה יותר מאשר ע"י נתינת הצדקה, כמארז"ל
 (שהובא בפנים), „משהחבר ביהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא
 ארבע אמות של הלכה"; והמעלה בנתינת הצדקה – שע"י נעשה
 „מכון לשבתו ית'" בפועל, ולכן הרי זה (בפרט אחד) באופן נעלה
 יותר מה"מחשבה טובה" בלימוד התורה, שאין זה אלא „כאילו
 עשאה", ולא מעשה בפועל ממש. (54) תו"מ חל"ו ע' 243
 ואילך. „שיעורים בספר התניא" ע' 403 הערה 9. „ספר הערכים –
 חב"ד" ח"ד ע' שד ובמילואים לשם (ע' תקסא). (55) מגילה כו,
 א. זבחים נד, א. יל"ש מצורע רמז תקסד. ברכה רמז תתקנז.
 (56) ערך אשפז, אושפזיכך. (57) רש"י פ' ראה טז, יו"ד.
 (58) ושם: „והק"ר ידיים יוסיף אומץ".

ה' לו: ואם ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידיים יוסיף
 אומץ ומחשבה טובה כו' וגם שאר היום כולו
 שעוסק במשא ומתן יהיה מכון לשבתו ית'
 בנתינת הצדקה: לכאורה צריך ביאור הטעם
 שהפסיק אדה"ז בנקודתיים (המורים על הפסק
 ביותר, יותר מההפסק שע"י נקודה א' בלבד) בין שני
 הפרטים בלימוד התורה גופא („העסק בת"ת ..
 כמסת ידו אשר הרחיב ה' לו", „ואם ירחיב ה' לו עוד
 כו") – ולא בין ענין לימוד התורה לענין נתינת
 הצדקה (לאחרי התיבות „ומחשבה טובה כו").

והביאור בזה – בהקדמת דיוק לשון אדה"ז
 „ומחשבה טובה כו'", ולא הביא בפירוש סיום
 המאמר – „הקב"ה מצרפה למעשה":

בדיוק לשון רז"ל „מחשבה טובה הקב"ה מצרפה
 למעשה" (דלכאורה „הוה ל" למימר מעלה עליו
 הכתוב כאילו עשאה") – נתבאר לעיל⁴⁸ שהכוונה
 היא שהמעשה ישנו בפועל, אלא שהקב"ה מצרף אליו
 את המחשבה; משא"כ כאן כוונת אדה"ז היא
 לפירוש מארז"ל זה כפשוטו – שאף אם המעשה אינו
 בפועל (כיון שעדיין לא „ירחיב ה' לו עוד"), מ"מ,
 כיון שבמחשבתו ש"אם ירחיב ה' לו עוד .. יוסיף
 אומץ" בלימוד התורה – „מעלה עליו הכתוב כאילו
 עשאה"⁴⁹. ולכן לא הזכיר אדה"ז בפירוש את התיבות
 „הקב"ה מצרפה למעשה", שמשמעותן היא
 שהמעשה ישנו בפועל (כדיוקו לעיל).

(48) פט"ז (הובא גם לקמן פמ"ד). (49) כהמשך סוגיית הגמרא
 בקידושין שם (ראה גם „לקוטי פירושים" לעיל פט"ז ד"ה והוה
 ל" למימר). (50) נוסח ברכת המזון. (51) כמארז"ל (ברכות
 לה, ב), „בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית ע"י
 אחרים". (52) ומ"מ אינו כותב כן מלכתחילה, אלא תחילה
 כותב רק שנעשה „אושפזיכך לגבורה פעמים בכל יום", ורק אח"כ
 (לאחר הפסק נקודתיים) כותב שמצד המחשבה טובה כו' נעשה
 „מכון לשבתו ית'" במשך כל היום – כי כמה דרגות ב"מכון
 לשבתו ית'", ואינה דומה השראת השכינה בשעת לימוד התורה
 בפועל, שאז דבר ה' יוצא מפיו (כמ"ש (ישע"י נט, כא) „ודברי אשר
 שמתי בפיק"), „הקב"ה קורא ושונה כנגדו" (תדבאר רפי"ח.
 יל"ש איכה רמז תתרלד) – „מחשבה טובה", שהיא רק „כאילו
 עשאה", ולכן יש בה רק גלגול הענין דמ"ת, אבל לא שייך לומר
 ש"הקב"ה קורא ושונה כנגדו" ממש (ובפרט שאינו יודע עדיין

טובה כו' וגם שאר היום כולו שעוסק במשא ומתן יהיה מכון לשבתו ית' בנתינת הצדקה שיתן מיגיעו שהיא ממדותיו של הקב"ה מה הוא רחום וכו' וכמ"ש בתיקונים חסד דרועא ימינא ואף שאינו נותן אלא חומש הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכון לשבתו ית' כנודע מאמר רז"ל שמצות צדקה שקולה כנגד כל הקרבנו' ובקרבנות היה כל החי עולה

ממדותיו של הקב"ה מה הוא רחום וכו': ירושלמי פאה פ"א ה"א. יעויין שבת קלג, ב"ג. סוטה יד, א"א. הובא גם באגה"ת פ"ט. בתיקונים: בהקדמת פתח אלי' (יז, א). ועוד. חומש .. הארבע ידות: ע"ד לשון הכתוב – ויגש מז, כד. שמצות צדקה שקולה כנגד כל הקרבנו': סוכה מט, ב.

וגם שאר היום כולו .. יהי' מכון לשבתו ית' כו': הטעם שצריך לבקש עצות כדי להיות „מכון לשבתו ית'“ גם במשך „שאר היום כולו“ (ולא די בזה שהוא „אושפזיכן לגבורה פעמים בכל יום“, אף שזהו כל חיובו „כדת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה“, וא"כ לכאורה פוטר בזה את כל היום כולו) – כי מצות תלמוד תורה אינה דומה לשאר מצוות שקיומן הוא בזמן מסויים, ובשאר הזמן ה"ה פטור מקיום המצוה⁵⁹, אלא חיובה הוא בכל רגע ורגע במשך היום (או חיוב אחד הנמשך במשך כל היום וכל הלילה), וגם מי שיוצא ידי חובתו ב„פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית“ – אין זה פוטרו אלא מהחיוב ד„והגית בו יומם וליילה“⁶⁰, אבל לא מעצם החיוב דת"ת; ולכן גם אם בפועל נפטר מחיוב זה באותו רגע מצד טרדותיו וכו' (ובנוגע לכל רגע ורגע צריך להתבונן ולשער אם הוא אמנם טרוד כ"כ עד שנפטר מחיוב לימוד התורה ברגע זה) – הרי באותו רגע חסר אצלו קיום מצות ת"ת (וה„מכון לשבתו ית'“ הנעשה עי"ז), ולכן צריך לחפש עצה כיצד יוכל להיות „מכון לשבתו ית'“ גם אז.

בנתינת הצדקה .. החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' כו': ונמצא שהבירור שע"י מצות הצדקה הוא יותר מכל שאר המצוות.

ואף שאינו נותן אלא חומש: שזהו מצוה מן המובחר⁶⁵, ו„המבזבז אל יבזז יותר מחומש“⁶⁶.

ואף שאינו נותן אלא חומש הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה': להעיר מלקו"ת ד"ה שחורה אני הב' פ"ב⁶⁷.

ואף שאינו נותן אלא חומש הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכון לשבתו ית' .. ומלבד זה הרי בשעת התורה והתפלה עולה לה' כל מה שאכל ושתה ונהנה מארבע הידות: אף שכבר ביאר ש„החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכון לשבתו ית'“ – אינו מסתפק בזה, כי עלי' זו היא (כמו שממשיך לבאר) עי' ש„בקרבנות הי' כל החי עולה לה' עי' בהמה אחת וכל הצומח עי' עשרון סלת אחד כלול בשמן כו'“, שגם לאחרי עלי' זו נשאר מין החי והצומח בקליפת נוגה, אלא שנפעל בו הכשרה⁶⁸ – שיהי'

נמשך להיות וארבע הידות יהי' לכם .. הן יד הגדולה יד החזקה יד רמה וזרוע נטויה .. יד הגדולה .. שנמשכה ונתפשטה עד למטה מאד אפילו בבחינת מצרים, דהיינו שנמשך חסד עליון כ"כ שאפילו בבחינת נפש השפלה ממדרגות תחתונות שבעש"י ומלובשת בגשמיות ממש, נופליו הרהורי תשובה .. אך .. אלמלא הקב"ה עוזרו כו', ועזר זה וסיוע זה נקרא יד החזקה לנצח ולכבוש כו', ויד רמה היינו לרומם ולקשר נפשו בקיום ואהבת בכל לבבך כו', וזרוע הנטויה .. שהיא פשוטה למטה מטה בבחי' וימינו תחבקני כאדם החובק כו', שלא להיות בבחי' נפרד ח"ו כו'“. (68) עי' הזמנה, שפועלת פעולתה גם למ"ד (סנהדרין מז, סע"א) הזמנה לאו מילתא היא (ראה לקו"ש חכ"א ריש ע' 137. וש"נ).

(כ"ק אדמו"ר⁶¹)

59) ובזה גופא יש ב' אופנים – אם הזמן שבניתיים פטור לגמרי מן המצוה (כמו מצות ציצית שזמנה ביום ולא בלילה), או שגם בזמן שבניתיים ישנו חיוב המצוה אלא שנפטר מחיוב זה עי' קיום המצוה קודם לכן או אח"כ (וראה גם תר"מ ח"ט ע' 61 ואילך. וש"נ). 60) יהושע א. ת. 61) תוי"מ חל"ו ע' 241 ואילך. 62) סה"מ תרנ"ח ע' לד. 63) ושם: „מה הוא חנון ורחום כו'“. 64) ושם: „הלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים .. ביקר חולים .. ניחם אבלים .. קבר מתים כו'“. 65) שו"ע יו"ד ר"ס רמט. 66) כתובות נ, א. 67) שה"ש ו, ד (ושם): „וזהו ונתתם חמישית לפעיה. שע"י הצדקה שנותן חומש מיגיעו נעשה בחי' פרעה הוא בחי' גיליו .. שנמשך גיליו אור א"ס ממש על נפשו .. ומה

61) (כ"ק אדמו"ר⁶¹)

ליקוטי אמרים

פרק לד

תמז

כמ"ש לקמן: פל"ז. שמחות
הנפש הנ"ל: פרקים לא-לג.
וענין השמחה בכללות – פכ"ו.
איתא בזהר: ח"ג עה, א.

לה' ע"י בהמה אחת וכל הצומח ע"י עשרון סלת אחד
בלול בשמן כו' ומלבד זה הרי בשעת התורה והתפלה
עולה לה' כל מה שאכל ושתה ונהנה מארבע הידות
לבריאות גופו כמ"ש לקמן. והנה בכל פרטי מיני
שמחות הנפש הנ"ל אין מהן מניעה להיות נבזה בעיניו
נמאס ולב נשבר ורוח נמוכה בשעת השמחה ממש
מאחר כי היותו נבזה בעיניו וכו' הוא מצד הגוף ונפש
הבהמית והיותו בשמחה הוא מצד נפש האלהית וניצוץ
אלהות המלוכש בה להחיותה כנ"ל [בפ' ל"א] וכה"ג
איתא בזהר בכיה תקיעא כלבאי מסטרא דא וחרוה
תקיעא כלבאי מסטרא דא:

בנוגע לדומם, שהי' עולה כולו לה' ע"י המלח
שבקרבנות⁷⁵, וכן בנוגע למין המדבר, שהי' עולה
כולו לה' ע"י האדם המקריב.

(כ"ק אדמו"ר⁷⁴)

אין .. מניעה להיות נבזה בעיניו נמאס ולב
נשבר ורוח נמוכה בשעת השמחה ממש מאחר
כי היותו נבזה בעיניו וכו' הוא מצד הגוף ונפש
הבהמית והיותו בשמחה הוא מצד נפש
האלהית .. וכה"ג איתא בזהר בכיה תקיעא
כלבאי מסטרא דא וחרוה תקיעא כלבאי
מסטרא דא: ענין זה הובא גם באגרת התשובה⁷⁵:
„ואמנם להיות בלבו ההכנעה היא בחי' תשובה
תתאה .. וגם השמחה בה' שתיהן ביחד, כבר מילתא
אמורה בלק"א ס"פ ל"ד, כמ"ש בזה"ק חדוה תקיעא
כלבאי מסטרא דא וכו'", אלא ששם מוסיף „ובצירוף
עוד האמונה והבטחון להיות נכון לבו בטוח בה' כי
חפץ חסד הוא וחנון ורחום ורב לסלוח תיכף ומיד
שמבקש מחילה וסליחה מאתו ית' כו'".

ולכאורה אינו מובן – מדוע לא הוסיף אדה"ז גם
בפרקין את ענין צירוף „האמונה והבטחון .. כי חפץ
חסד הוא .. ורב לסלוח”⁷⁶?

להצ"צ). (76) ואין לומר שמאחר שבפרקין מיירי בבינוני, ש"לא
עבר עבירה מימיו" (כדלקמן בפנים), לא שייך בו ענין הסליחה –
שהרי מ"ש כאן „להיות נבזה בעיניו נמאס ולב נשבר ורוח נמוכה”
הוא בהמשך לענין הביטוש „מבטשין ליי" המבואר לעיל פכ"ט
ל, ושם מפורש „ובפרט כשיזכור טומאת נפשו בחטאת נעורים”
(פכ"ט), „ואפילו בבחי' סור מרע יכול כל איש משכיל למצוא
בנפשו שאינו סר לגמרי מהרע בכל מכל כל” (פ"ל), וא"כ שייך
בו ענין הסליחה.

מוכן ומוכשר לצאת מקליפת נוגה ולהתעלות
לקדושה (ע"ז שיקיימו בו מצוה)⁶⁹.

ולכן מוסיף אדה"ז „ומלבד זה הרי בשעת התורה
והתפלה עולה לה' כל מה שאכל ושתה ונהנה
מארבע הידות כו'”, שע"ז נעשית היציאה מקליפת
נוגה והעלי' וההתכללות בקדושה (כמבואר בהמשך
הפרקים שלאח"ז).

(כ"ק אדמו"ר⁷⁰)

מאמר רו"ל שמצות צדקה שקולה כנגד כל
הקרבנות: בסוכה שם: „גדול העושה צדקה יותר מכל
הקרבנות”. וצ"ע.

ובב"ב ט, א (הובא לקמן פל"ז): „שקולה צדקה כנגד
כל המצוות”.

(כ"ק אדמו"ר⁷¹)

ובקרבנות הי' כל החי עולה לה' ע"י בהמה
אחת וכל הצומח ע"י עשרון סלת אחד בלול
בשמן: באגרת הקודש ספ"ב ציין לזוה"ק⁷². ולהעיר
שבאגה"ק הזכיר עוף ומנחה, וכאן הזכיר בהמה
ומנחה.

(כ"ק אדמו"ר⁷²)

הי' כל החי עולה לה' ע"י בהמה אחת וכל
הצומח ע"י עשרון סלת אחד בלול בשמן: ועד"ז

(69) וע"ד המבואר בכ"מ (ראה לקו"ת פינחס עט, ד. ובכ"מ) בנוגע
לענין התפלה (ש, כנגד תמידים תקנום), שעל ידה נעשה גוף
האדם מוכשר לכך שיוכל להעלות את החי והצומח לקדושה ע"י
אכילתו. (70) תו"מ חל"ו ע' 245 ואילך. (71) „מראה
מקומות, הגהות והערות קצרות”. אגרות קודש חכ"ג ע' פא
(בהערה). (72) ח"ג רמ, ב. (73) ע"ח ש"ג (שער קיצור אבי"ע)
ספ"ב. ועוד. (74) סה"מ תשל"ע ע' כג. תו"מ תשנ"ב ח"ב ע' 366
הערה 72. (75) רפ"א (צויין גם בלקוטי הגהות המיוחס

והביאור בזה:

כללות החילוק בין ח"א דספר התניא ובין אגרת התשובה הוא – שח"א הוא „ספר של בינונים“⁷⁷, ש„הבינוני .. לא עבר עבירה מימיו“⁷⁸ ולא יעבור לעולם“⁷⁹, משא"כ באגרת התשובה מדובר אודות בעל תשובה, היינו מי שעוסק בעבודת התשובה, שבזה יש דרגות מן הקצה אל הקצה.

ועפ"ז יובן הטעם שבפרקין לא הוסיף אדה"ז „ובצירוף עוד האמונה והבטחון כו“ (כבאגה"ת) – בשני אופנים:

(א) בבינוני – „היותו נבזה בעיניו וכו“ הוא (בעיקר) מצד חומריות הגוף ונפש הבהמית בכלל, כמו שהיא מצד עצמה, דהיינו מה ש„מהותו ועצמותו של הרע הוא בתקפו ובגבורתו“⁸⁰, ועד ש„יכול .. להתאות לדברים האסורים“⁸¹. ולזה מספיק הטעם המבואר בפרקין (ש„אין .. מניעה להיות נבזה בעיניו נמאס .. בשעת השמחה ממש, מאחר כי היותו נבזה בעיניו וכו' הוא מצד הגוף ונפש הבהמית, והיותו בשמחה הוא מצד נפש האלקית“), כי מאחר שתוקף הרע בבינוני הוא רק⁸² לענין זה ש"יכול .. להתאות לדברים האסורים“, אבל „אין לו שליטה וממשלה להתפשט באברי הגוף“⁸⁰ בפועל, עד שאפילו „אינו עולה בדעתו לעשות האיסור בפועל ממש“⁸³ – הרי כל אחת משתי הנפשות עומדת אצלו בפני עצמה (וכמבואר לעיל⁸⁴).

משא"כ בבעל תשובה – הרי ההכנעה „היא בחי' תשובה תתאה“⁸⁵, הקשורה עם תיקון החטאים הבאים מצד התגברות הנה"ב על הנה"א, היינו שהנה"א נמצאת בגלות בתוך הנה"ב, ועיני הנה"א מעורבים עם עיני הנה"ב. וע"ז מחדש אדה"ז באגה"ת, שאעפ"כ אפשר שיהיו אצלו „ההכנעה .. וגם השמחה בה' שתיהן ביחד“, אלא שצריך ל„צירוף עוד האמונה והבטחון“ שהקב"ה יסלח לו על חטאיו⁸⁶.

(ב) ענין ההוספה „ובצירוף עוד האמונה והבטחון כו“ הוא [לא רק כדי שההכנעה שמצד הנה"ב לא תהי' בסתירה לשמחה שמצד הנה"א (כנ"ל), אלא גם] כדי לפעול תוספת שמחה (בדוגמת מ"ש באגה"ת שם⁸⁷: „ואדרבה לענין השמחה יועיל זכרון החטא ביתר שאת בכדי לקבל בשמחה כל המאורעות כו“), כיון ש„זדונות נעשו לו כזכיות“⁸⁸.

וענין זה שייך דוקא בבעל תשובה, שהיתה אצלו בעבר התגברות הנה"ב על הנה"א, וגם עתה ה"ה עוסק בתיקון ענין זה, ולכן הפיכת הזדונות לזכיות פועלת אצלו תוספת שמחה⁸⁹; משא"כ בבינוני, ש(במעמדו ומצבו עתה) „לא עבר עבירה מימיו“ – הרי כשם שעניני הנה"ב אינם סותרים לשמחת הנה"א, כמו־כן אינם יכולים להוסיף בשמחתה, מאחר שכל אחת משתי הנפשות היא אצלו בפני עצמה (כנ"ל).

(כ"ק אדמו"ר⁹⁰)

תשובה תתאה, היינו שנשאר בנפשו עדיין רושם מהתגברות הנה"ב (ראה „לקוטי פירושים“ לעיל פ"א ד"ה ואח"כ) – א"א שתהי' אצלו השמחה מסטרא דא וההכנעה מסטרא דא, כיון שאצלו עיני הנה"א מעורבים עדיין עם עיני הנה"ב, ואם תהי' אצלו שמחה בשעת ההכנעה – יחסר אצלו בעיני ההכנעה. ועפ"ז מתורצת הסתירה בין דברי אדה"ז באגה"ת פ"י ש„עכשיו .. שאין הכל יכולין להפוך לבם כרגע מן הקצה, אזי עצה היעוצה להקדים בחי' תשובה תתאה בתיקון חצות“ לדבריו בפ"א שאפשר „להיות בלבו ההכנעה היא בחי' תשובה תתאה .. וגם השמחה בה' שתיהן ביחד“ – כי בפ"י מדבר במי שעיקר עבודתו היא בדרגת תשובה תתאה, ובפ"א מדבר במי שעיקר עבודתו היא בדרגת תשובה עילאה (ראה בארוכה לקוטי ביאורים ותו"מ שנשמנו בהערה 90. 87) בסוף הפרק. (88) יומא פו, ב. (89) כשעיקר עבודתו היא תשובה עילאה – משא"כ כשעיקר עבודתו היא תשובה תתאה, שאז ההכנעה היא בסתירה לשמחה (כנ"ל הערה 86). (90) „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות“ לקוטי ביאורים ח"ב ע' ריח ואילך. תו"מ חנ"ט ע' 266 ואילך.

(* ומו"ש הרב המגיד (הובא בלקו"ת ואתחנן ט, ד – ראה „לקוטי פירושים“ שבפנים הערה) שבעל תשובה צ"ל „אי אפשר“ לפי ש„סורו רע“ – הוא דוקא בתשובה תתאה ולא בתשובה עילאה.

77) ואף שספר התניא כולו (כולל גם אגה"ת) נקרא בשם „ספר של בינונים“ (כמובא בהערות שבסוף המפתחות לספר התניא) – מ"מ, עבודת הבינונים נתבארה בעיקר בח"א. (78) בפועל, או שעכ"פ במצבו עתה הרי הוא כמי שלא עבר עבירה מימיו, כיון שלא נשאר שום רושם בנפשו מהעבירות שעשה (ראה בארוכה „לקוטי פירושים“ לעיל פ"ב ד"ה ולא עבר). ומ"ש לעיל פכ"ט „ובפרט כשיזכור תומאת נפשו בחטאת נעורים“ (כנזכר בהערה 76) – הוא (בעיקר) בנוגע ל„פגם שעשה בעיניו, ושם הוא למעלה מהזמן כו“ (כלשון אדה"ז שם – ראה גם „לקוטי פירושים“ שם ד"ה ובפרט). (79) לעיל רפ"ב. (80) לעיל פ"ג. (81) לעיל פכ"ט. (82) ומה ש„נתחזק יותר בהמשך הזמן שנשתמש בו הרבה באכילה ושתי' ושאר עיני עוה"ז“ (לעיל פ"ג) – הרי זה רק בדברים המתורים. (83) לעיל פ"ב. (84) פכ"ח. (85) אגה"ת שם (וע"פ המבואר בפנים מובן הטעם שמוסיף תיבות אלו, שלכאורה הן מיותרות). (86) וגם זה – דוקא במי שעיקר עבודתו היא בדרגת תשובה עילאה (ורק בזמנים מיוחדים צריכה להיות אצלו גם „ההכנעה היא בחי' תשובה תתאה“), שלא נשאר אצלו שום רושם מהתגברות הנה"ב על הנה"א בשעת החטא*, ועכשיו שתי הנפשות הן אצלו כל אחת בפ"ע, ולכן יכולה להיות אצלו הכנעה זו גם בעת התפלה גופא, בהיותו בשמחה. אבל מי שעיקר עבודתו היא עדיין בדרגת

ליקוטי

פרק לד

אמרים

תמט

להיות שניהם – „בכ״י מסטרא דא וחדוה מסטרא דא״.
(כ״ק אדמו״ר האמצעי⁹¹)

בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא
בלבאי מסטרא דא: להעיר מלקו״ת ד״ה לבבנתי
ספ״ג⁹².

(כ״ק אדמו״ר¹²⁷)

וכה״ג איתא בוהר בכיה תקיעא בלבאי מסטרא
דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא: החדוה היא
עונג האלקי שבמוח הבא במורגש אל הלב, והוא
חלק הקירוב של הנפש האלקית; ובאותה מדריגה
עצמה תתמרמר הנפש האלקית ותבכה מצד ריחוקה
מאחד, והיינו ענין הבכ״י. ובכל רגע ורגע צריכים

קיצור (שני) לפרקים לגילד

כתחית המתים. וע״י אמונה זו תתעלה נפשו למעלה
מעלה על כל המונעים כל התרי״ג מצוות, ויבוא
לקיים כל התרי״ג מצוות. וגם מלבד שמחת הנפש
בקרבת אלקים ודירתו עמו, עוד זאת ישמח בכפליים
באמונה זו, דאתכפיא סטרא אחרא שהוא חושך
הקליפות שבעוה״ז.

והנה האבות לא הפסיקו אפי׳ שעה אחת כו׳ מלקשר
דעתם ונשמתם לרבון העולמים בביטול הנ״ל,
ואחריהם כל הנביאים, ומדריגת מרע״ה היא העולה
על כולנה. ומעין זה זכו ישראל במעמד הר סיני, רק
שלא יכלו לסבול ועל כל דיבור פרחה נשמתן, ולכן
מיד אמר להם לעשות משכן כו׳, ומשחרב ביהמ״ק
אין להקב״ה בעולמו אלא ד׳ אמות של הלכה. ולכן,
אחר שיעמיק אדם בענין ביטול הנ״ל, וישים אל לבו
כי מהיות קטן שכלי מהכיל להיות מרכבה כו׳,
אעשה לו משכן בקביעות עתים לתורה יום ולילה
ובנתינת הצדקה וכיוצא בזה.

ועם כל פרטי שמחת הנפש אין מניעה להיות נבזה
בעיניו מצד הגוף כו׳.

נתבאר אשר לעתים צריך לזכך ולהאיר הנפש
בשמחת לבב בהעמקת מחשבתו ושכלו בענין יחודו ית׳
האמיתי, איך שהוא ממכ״ע וסוכ״ע וכולא קמי׳ כלא
חשיב, והוא לכדו הוא בעליונים ותחתונים, וכמ״ש
„אני הוי׳ לא שנית״ בין קודם שנברא העולם לאחר
שנברא⁹³, מפני שכל הנבראים הם בטלים במציאות
אצלו כביטול האותיות בנפש וכביטול זיו השמש כו׳⁹⁴.

וכשיעמיק בזה הרבה ישמח לבו באמונה זו כי רבה
היא, כי היא קרבת אלקים ממש, וזהו כל האדם⁹⁵
ותכלית בריאת כל העולמות להיות לו ית׳ דירה
בתחתונים. וכמה גדולה שמחת הדיוט ושפל אנשים
בהתקרבותו למלך כו׳, קל וחומר לאין קץ כו׳. וע״ז
תיקנו ליתן שבח והודאה לשמו ית׳ בכל בוקר, לאמר
„אשרינו מה טוב חלקנו ומה יפה ירושתנו״, כלומר:
כמו שהאדם שמח בירושה שנפל לו הון עתק בלי
עמל ויגיעה – כן ויותר מכן לאין קץ יש לנו לשמוח
על ירושתנו שהנחילנו⁹⁶ אבותינו, הו״ע יחוד ה׳
האמיתי, אשר אפילו בארץ מתחת אין עוד מלבדו.
וז״ש „בא חבקוק והעמידן כו׳ צדיק באמונתו יחי״,

השוכן בתוך תורתו ומצוותיו״. (93 בכת״י 3, 4: „שנברא
העולם״ (כ״ק אדמו״ר – הערה לקיצורים והערות שם (ע׳ קמו)).
(94 בכת״י 3, 4 ניתוסף בחצע״ג: „וכמו״כ משלים רבים״ (כ״ק
אדמו״ר – שם). (95 בכת״י 3, 4 ניתוסף: „ותכלית בריאתו״
(כ״ק אדמו״ר – שם). (96 כ״ה בכת״י 3 ובתניא*. אבל בכת״י
1, 4: „שהניחו לנו״ (כ״ק אדמו״ר – שם).

(* במהדורא זו תוקן ע״פ „לוח התיקון״ – „שהנחילנו״.

(91 קונטרס ההתפעלות פ״ה (מאמרי אדהאמ״צ קונטרסים ע׳
קסו). (92 שה״ש כט, ב (ושם): „חדוה תקיעא בליבאי מסטרא
דא ובכ״י תקיעא בליבאי מסטרא דא, בכ״י היא המרירות על נפשו
שירדה ממעלתה ומדרגתה ישראל עלו במחשבה ונתלבשה בגוף
הגשמי שהוא רחוק מאד מאור א״ס ב״ה ומסך מבדיל להיות
נראה ליש ודבר בפ״ע. וחדוה מסטרא דא, שהרי גם למטה
בדברים גשמיים נמשך ונתלבש אור אין סוף ב״ה בתומ״צ
המלוכשים בענינים גשמיים כו׳, ואי לזאת יגיל וישמח מאד בה׳

לקוטי הנהגות – מיוחס להצ"צ

אשר לא עבדת פ"ב⁹⁹ בענין שמחת הנפש אחר התפלה.

היותו נבזה בעיניו וכו' הוא מצד הגוף ונפש הבהמית והיותו בשמחה הוא מצד נפש האלהית: עיין לקו"ת ד"ה ענין שניתנה התורה על הר סיני¹⁰⁰: „וכמ"ש בסש"ב ס"פ ל"ד שמצד הגוף ונפש הבהמית הוא נבזה בעיניו מאד והיותו בשמחה הוא מצד נפש האלקית כו"„

האבות הן הן המרכבה: עיין ביאור למארז"ל זה בתו"א⁹⁷.

ומעין זה זכו ישראל במעמד הר סיני רק שלא יכלו לסבול כמאמר רז"ל שעל כל דיבור פרוחה נשמתן כו': עיין לקו"ת ד"ה בשעה שהקדימו פ"ה⁹⁸: „וזה הי' קשה לס"ר נשמות לקבל .. גילוי אור א"ס.. ולכן פרוחה נשמתן כו"„

ובזה ישמח לבו כו': עיין לקו"ת ד"ה תחת

(97) יתרו עב, ד ואילך. (98) במדבר יד, א (ועיי"ש שמציין לתניא כאן). (99) תבוא מג, א ואילך (ועיי"ש שמציין לתניא כאן). (100) במדבר טו, ג.